

יום רביעי, כ"ז כסלו, תשפ"ו
17 בדצמבר, 2025

סיכום ישיבת ועדת התמיכות מיום 17/12/2025

חברי ועדה משתתפים

שביט בן אריה – מ"מ יו"ר ועדת תמיכות
עו"ד גבריאל מאיר – ס' יועמ"ש
אייל אריה – ס' חשב

משתתפים נוספים

לירוז פחימה – מרכזת ועדת תמיכות

תקנת מורשת עדות ישראל - מוסדות שטפמשט - בקשה 1001914401 - נימוקי דחייה

1. הגוף הגיש בקשת תמיכה ל-2025 לפי המבחנים של משרד התרבות והספורט למתן תמיכה במוסדות ציבור לצורך תמיכה בפעילות תרבות בתחום מורשת של עדות ישראל (להלן – המבחן) או מבחן המורשת, לפי העניין.
2. לפי סיכום דיוני המדור למחקר ומורשת במועצת התרבות (להלן – המדור) מ-16.11.25 (רצ"ב), המדור דן בבקשה לעומק בבקשת התמיכה ובמהות פעילות הגוף, זאת על רקע הקבוע במבחן. הוא דן בבקשת התמיכה על יסוד האמור בבקשה, בדיווחי הגוף ובסיכום של 2 ביקורים שנעשו בו בתחילת ספטמבר חשנה בצירוף תמונות שצורפו לסיכום הביקורים (רצ"ב). המדור סבור שהגוף אינו עומד בהגדרה של "מרכז עדות" כקבוע בסעיף 2 למבחן. (המדור השתמש במונח "מרכז מורשת עדות").
3. ועדת התמיכות דנה לעומק בבקשת התמיכה ובהמלצת המדור בצירוף כל החומרים הנ"ל. במסגרת דיוניה הועדה התייעצה עם מנהל המחלקה למחקר ומורשת במינהל התרבות. הוועדה סבורה ששאלת היות הגוף "מרכז מורשת" כאמור בהגדרת המונח הזה בסעיף 2 למבחן הוא עניין מקצועי מובהק שבו יש לתת משקל משמעותי להמלצת המדור והיא אכן מקבלת את חוות הדעת המקצועית של המדור, שהגוף אינו עומד בהגדרה של "מרכז עדות" כקבוע בסעיף 2 למבחן. יתירה מזאת, הוועדה סבורה שיש תכאי סף לאישור תמיכה, שהגוף אינו עומד בהם, וגם משום כך לא ניתן לקבל את בקשת התמיכה. להלן עיקרי נימוקי הוועדה. למען הסדר הטוב הוועדה מציינת שניתן להרחיב בדברים אך מחמת אילוץ שונים היא מסתפקת כאן בעיקרי הדברים בלבד.
4. מהות פעילות הגוף אינה של מרכז עדות (סעיף 4(1) למבחן ובכלל זה גם סעיף קטן (2))
(א) לפי סעיף 4(1) למבחן "הוועדה קבעה על פי המלצת המדור שהמוסד הוא מרכז עדות, שמקיים פעילות בתחום המורשת של עדות ישראל כהגדרתו במבחנים אלה...".
(ב) להלן, לקט חוראות רלבנטיות מהמבחן (ההדגשות נוספו):
2. "הגדרות...
"אירוע תרבות בתחום מורשת של עדות ישראל" – תכנית בתחום המורשת של עדות ישראל שנערכת במועד קבוע שפורסם לציבור מראש, אשר מיועדת לקהל הרחב. שאינה נערכת בבית כנסת...".

¹ מדובר בשני ביקורים נפרדים, אחד של מנהל המחלקה למחקר ומורשת במינהל התרבות (להלן – מנהל המחלקה) שתואם מראש ואחד של חבר מדור שלא תואם מראש. שני הביקורים התקיימו בתחילת ספטמבר 2025. התמונות צולמו על ידי מנהל המחלקה (פרט לאירוע ההנצחה ברומניה, כמובן).

val

1.3

1

Handwritten signature.

"מורשת של עדות ישראל" – מחקר של ההיסטוריה או המסורת התרבותית והאמנותית של אחת או יותר מעדות ישראל לרבות השפה, היצירה, הספרות, או החגות והמנהגים של עדות ישראל והמסורת היהודית, שימורם, פרסומם או הפצתם;...

"מרכז עדות" – מוסד ציבורי, שהוא מרכז של אחת או יותר מעדות ישראל... כי מותקיימים בו כל התנאים האלה:

(1) עיקר פעילותו של המוסד בקיום אירועי תרבות בתחום מורשת של עדות ישראל...".

3. "מטרות התמיכה

מטרות התמיכה לפי מבחנים אלה הן:

- (1) לשמר ולתת ביטוי לערכי התרבות והאמנות של כלל העדות בישראל;
- (2) להעמיק את ההיכרות של הציבור עם תרבות עדות ישראל על כל צורותיה ולטפח לשם כך את חקר התרבות האמורה והנצחתה;

(3) לסייע בשימור ובהרחבה של פעילותם של מוסדות ציבור שבהם מתנהלים אירועי תרבות בתחום המורשת של עדות ישראל;

(4) לקדם, לסייע ולעודד -

- (א) את היצירה בת זמננו במורשת של עדות ישראל בתחום הספרות והעיון;
- (ב) את התיעוד והמחקר של יצירות ובחורות בתחום המורשת של עדות ישראל, לרבות תרגומים חולמים לעברית וחקר השפעתה על תרבות עם ישראל;

4(5) למבחן: "הפעילות שבעדה מבוקשת התמיכה מתבצעת בישראל".

(ג) על רגל אחת, מכלל החומרים עולה בבירור שצורך פעילות הגוף מתקיים בחו"ל (ברומניה), הוא שיפוץ קברי רבני שטפנשט והנצחתם. הגוף גם מקיים אירועים, שמהותם העיקרית היא דתית ומיועדים בעיקר לחסידות שטפנשט ומתקיימים, חלקם לפחות, במקום שמיועד לפולחן דתי²:

הגוף הציג תקציב שנתי בסך של 5 מלש"ח לקיום הפעילות שבגינה הוא מבקש תמיכה. בביקורו במקום פעילות הגוף מנהל המחלקה למד לראשונה על פעילות שמקיימת הגוף ברומניה של שיפוץ קברי רבני שטפנשט³ והנצחתם. התקציב ה"ל" הוצג באופן כולל כך שלא ניתן לדעת מה תקציב של כל אחד מסוגי הפעילות של הגוף או להפריד בין הוצאות שהוציא בגין פעילותו בחו"ל לבין הוצאות שהוציא בגין פעילותו בישראל. יחד עם זאת, מטבע הדברים פעילות שיפוץ או בינוי, מה גם שמתקיימת בחו"ל, היא פעילות יקרה וייתכן שמבחינה כספית היא מהווה חב פעילות הגוף. דיווחי הגוף והביקורים במקום פעילותו של הגוף בארץ לא שיקפו היקף בשום פנים פעילות בשווי 5 מלש"ח ולו בקירוב.

האירועים שעליהם הגוף מדווח הם הפרשות חלה ומלווי מלכה. הפעילות מתקיימת במבנה של הגוף, שצורך שימוש לבית כנסת ובית מדרש או באולמות שנשכרו לכך. לעניין פעילות

² לעניין "ככל הנראה": גם אחרי עין בכלל החומרים יש דברים שלא ברורים אודות פעילות הגוף. לעומת זאת, ההלכה הפסוקה והעקבית של בג"ץ היא שקבלת תמיכה אינה זכות, שאין לאדם זכות קנויה לקבל תמיכה, בכלל או בסכום נתון, או זכות להסתמך על קבלת תמיכה. לענייננו, הווי אומר על מי שמבקש תמיכה להגיש בקשת תמיכה מלאה שמראה באופן ברור ומשכנע שהוא עומד בתנאי הסף שנקבעו בדיון לקבלתה. מכאן שאם יש ספק בכך אין לאשר תמיכה.

³ הוועדה מדגישה שהיא לא מתייחסת לפעילות הגוף לגבי חו"ל ושאלו לפרש את דבריה כאמירה כאילו פעילות הגוף, כשלעצמה, אינה פעילות מבורכת. דברי הוועדה מכוונים רק לכך שסוגי הפעילות שהגוף מקיים אינם סוגי הפעילות שניתן לקבל תמיכה בגינם לפי המבחן.

א.א.

2.2

8

במבנה הגוף, נאמר במפורש בהגדרה "אירוע תרבות בתחום מורשת של עדות ישראל" שלא ניתן לתמוך בפעילות כזאת שמתקיימת בבית כנסת. תכלית ההוראה ברורה: המבחן נועד לתמוך

בפעילות תרבות ולא בפעילות דת על גווניה השונים והרבים. יש לפרש את ההוראה הזאת באופן תחליטי וכללי כך שהיא יפה גם לעניין פעילות שמתקיימת בבית מדרש. (איש לא העלה על דעתו בזמנו שיהיה צורך לפרט את החדרים השונים שנמצאים במתקן דת, שפעילות מורשת בהן לא תיתמך על מנת ליישם את תכלית ההוראה הנ"ל). הראיה, הייתכן שגוף יקיים תפילה חגיגית בליווי מקהלה (דוגמה לסוג פעילות שהיתה מתקיימת בבית כנסת ושנתמכה, בטרם תוקן המבחן במדון) בבית המדרש שלו ולא בבית הכנסת...אזי השתנתה מהות הפעילות והיא עכשיו מזכה בתמיכה?

מטבע הדברים ובהינתן שמדובר במוסד של חסידות שטפנשט הפעילויות הנ"ל מיועדות בעיקר (לכל הפחות) לתבירי החסידות. מובן מאליו שאיש אינו אוסר על מי שלא נמנה על חסידות שטפנשט להשתתף בהפרשת חלה או במלווה מלכה, אך "אירוע תרבות בתחום מורשת של עדות ישראל"

הוא אירוע שמיועדת "לציבור" ול"קהל הרחב" כאמור בהגדרתה (ראה גם סעיף 3(2) למסורת התמיה לעיל) ולא לקבוצה מסוימת מתוך הציבור, בין באופן מוצהר ובין למעשה. בהקשר הזה יצוין

שמתמונות הכניסה למבנה הגוף לא ניתן בכלל לדעת שקיימת מרכז תרבות במקום. אין שם כל אזכור לכך⁴.

האופי של פעילות הפרשת חלה הינו בעיקרו דתי. ברור שמדובר גם באירוע חברתי. אבל מהותה של הפעילות היא בעצם צורה של תפילה, דהיינו לבקש את חסדי בורא עולם על פלוני. לעניין פעילות של מלווה מלכה, עולה מהחומרים שמהותה העיקרית של הפעילות היא התכנסות מסורתית במסגרת מחזור השבוע היהודי ולא אירוע תרבות בתחום מורשת של עדות ישראל, כהגדרתו במבחן. הוועדה לא מוציאה מכלל אפשרות שניתן לקיים פעילויות מלווה מלכה כשבמוקד הפעילויות עומדים אירועי תרבות בתחום מורשת של עדות ישראל כמשמעותו במבחן, אבל אין זה המקרה כאן. נכון, ההבדל בין שני הסוגים אלה של מלווה מלכה עלול לא להיות חד. מדובר במכלול מאפייני הפעילות, במוקד שלה, בתכליתה ובאופן קיומה. זאת כמובן בכפוף ליתר הוראות המבחן. (למשל, שהפעילות מיועדת לציבור הרחב ושאין מתקיימת בבית כנסת).

(ד) ההגדרה של "מורשת של עדות ישראל" היא "מחקר של ההיסטוריה או המסורת התרבותית והאמנותית של אחת או יותר מעדות ישראל לרבות השפה, היצירה, הספרות, או ההגות והמנהגים של עדות ישראל והמסורת היהודית, שימורם, פרסומם או הפצתם".

מעבר למה שכבר נאמר הוועדה סבורה שפעילות הגוף אינה פעילות בתחום מורשת של עדות ישראל כהגדרתה במבחן. לשם כך לא די לאחסן תפוזות של פריטים או ספרי קודש בארגזים או ארונות, בתנאים לא תנאים (התמונות מראות בברור שספרי הקודש שבהם מדובר ניזוקים ~~במקום~~ ועוד, שיש פריטים שמאוחסנים בקרטונים או בשקיות ~~במקום~~ - זה לא "שימור" או "תיעוד" - זה גם לא פעילות מחקר יזום ופעיל במי מהתחומים שצוינו בהגדרה הנ"ל, פרסומם או הפצתם. גם אם קוראים את ההגדרה הזאת באופן מרחיב, גם אז לא די להציב עשרות פוסטרים או להדביקם לקיר עם נייר דבק, במתכונת של 'תערוכה' זמנית, ולקרוז לכך תערוכה או מרכז מורשת - זוהי לא פעילות תרבותית או אמנותית, ובכללם בתחומי השפה, היצירה, הספרות, או ההגות והמנהגים של עדות ישראל והמסורת היהודית.

⁴ יצוין בנוסף, שרוב שטח המבנה של הגוף משמש כבית כנסת ובית מדרש והכניסה לבניין היא גם הכניסה ישירות אליהם. הגישה לשטחים אחרים בבניין היא באמצעות יציאה צדדית. גם היא לא מסומנת בכלל כמקום פעילות מורשת.

לע

י.ע

3

י.ע

(ה) לענין רמת הפעילות הנדרשת - יצוין שברוב מבחני התמיכה בתחום התרבות יש חובה לעמוד ברף אמנותי-מקצועי כדי לקבל תמיכה. אמנם, לא נקבעה חובה כזאת במבחן הזה מכיוון שמוסד מורשת אינו בהכרח מוסד תרבות יוצר מקצועי. יחד עם זאת, כשהמבחן אומר "שימור" או "תיעוד", למשל, יש לייחס להם משמעות מקצועית בדומה למשמעותם בתחום המוזיאולוגיה, אף אם המבחן בתחום המורשת לא דורש את רמת המקצועיות שמהווה תנאי כדי לקבל תמיכה כמוזיאון. כך גם לגבי מונחים מקצועיים אחרים בתחום התרבות שפורטו בהגדרה של "מורשת עדות ישראל".

5. אי-עמידה בדרישות לענין מסגרת קיום הפעילות, אופן ניהול התקציב והנהלה מקצועית (סעיף 4(1) למבחן)

(א) לפי סעיף 4(1) למבחן "הוועדה קבעה על פי המלצת המדור שהמוסד הוא מרכז עדות, שמקיים פעילות בתחום המורשת של עדות ישראל כהגדרתו במבחנים אלה, כמסגרת נפרדת ומובחנת ובלבד שתקציבה של הפעילות האמורה נבדל מתקציבו הכולל של המוסד ויש לגביה הנהלה מקצועית נפרדת".

(ב) מכלל החומרים עולה בבירור שהגוף אינו עומד בתנאי הזה:

- הפעילות, שנטען לגביה שהיא פעילות מורשת, אינה מתקיימת במסגרת נפרדת ובוודאי שאין לגביה הנהלה מקצועית בכלל או נפרדת בפרט מהטעם הפשוט שלא מדובר בפעילות מקצועית בתחום התרבות או בפעילות אמנותית יוצרת מקצועית (גם לא ברמה מעין-מקצועית);
- כאמור לעיל לגבי דיווח הגוף על תקציב בהיקף של 5 מלש"ח, לפי המידע שהגוף הגיש למשרד הפעילות, שנטען לגביה שהיא פעילות מורשת, לא מתקיימת באופן "נבדל מתקציבו הכולל של המוסד", או במילים אחרות במשק חשבונאי סגור.

(ג) בהקשר התקציבי יצוין גם שהגוף עדכן בע"פ את מנהל המחלקה, כשביקר אצל הגוף, שיש לו הוצאות שכר בסך של 1 מלש"ח בשנה. בביקורים שנערכו במבנה הגוף ומדיווחי הגוף לא נראתה פעילות בהיקף שמצדיקה הוצאות שכר בשנה 1 מלש"ח - ולו בקירוב.

6. מקום ביצוע הפעילות העיקרית של הגוף ככל הנראה בחו"ל (סעיף 4(5) למבחן)

לפי סעיף 4(5) למבחן "הפעילות שבעדה מבוקשת התמיכה מתבצעת בישראל".

כפי שכבר נאמר לעיל במסגרת הביקור של מנהל המחלקה בחצרי הגוף הוא מכח לדעת, לראשונה שהגוף פעיל בשיפוץ קברי רבני שטפנשט ברומניה ושזה ככל הנראה עיקר פעילותו. לפי המבחן פעילות כזאת אינה מזכה בתמיכה.

7. כללי

למען הסדר הטוב, יצוין שיש תנאים בסעיף 4 למבחן, שאי-עמידה בהם יכולה להיות תוצאה הכרחית של אי-עמידה של הגוף בהגדרה "מרכז עדות", כמו הגשת תכנית עבודה ואישורה (סעיף 4(8) למבחן). לא התייחסנו כעת לתנאים כאלה או לתנאי סף כלליים אחרים בסעיף 4.

הל

8

**משרד
התרבות
והספורט**
מינהל התרבות

החלטה -

א. בקשת הגוף נדחת, בין היתר בגלל אי עמידה בהגדרה של "מרכז עדות" כאמור בסעיף 2 במבחני התמיכה.

ב. החלטת הוועדה המלאה תומצא על ידי המחלקה המקצועית לידיעת הגוף, בצירוף נוהל ההשגות. יצוין כי על אף האמור בנוהל ההשגות, לנוכח אילוצי לוחות הזמנים קבעה הוועדה כי ינתנו לגופים 5 ימים להגיש את השגותיהם.

עו"ד גבאי מאיר
סגן יועמ"ס

אילן אריה
סגן חשב בכיר

שביט בן - אריה
מ"מ יו"ר ועדת המיסות